

V. Παρουσίαση της περιοχής Παρέμβασης

Η συγκρότηση της περιοχής του Τροόδους

Η Περιοχή μελέτης βρίσκεται γεωγραφικά στο κέντρο σχεδόν της ελεύθερης Κύπρου και καλύπτει σημαντικό τμήμα του ορεινού όγκου του Τροόδους. Η συνολική έκταση της Περιοχής είναι 1.476,8Km², ποσοστό 15,7% σε σχέση με τη συνολική έκταση του νησιού που είναι 9.251Km², ή το 25% της ελεύθερης Κύπρου. Η περιοχή περιλαμβάνει 115 κοινότητες, οι περισσότερες των οποίων θεωρούνται οι πλέον ορεινές της Κύπρου.

Εικόνα 1. Περιοχή Παρέμβασης

Πληθυσμός

Το 2011, η απογραφή της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου κατέγραψε για την Περιοχή 27.650 κατοίκους, ενώ το 1960 αριθμούσε περίπου 60.000 κατοίκους (μείωση 53%). Με βάση στοιχεία που συλλέχθηκαν από τους κοινοτάρχες, οι κάτοικοι της περιοχής το 2018 ανέρχονταν σε 29.155, αριθμός που επιβεβαιώνει τη σταθεροποίηση του πληθυσμού τα τελευταία χρόνια. Από τις δύο απογραφές, προκύπτει ένα σημαντικά υψηλό ποσοστό γήρανσης του πληθυσμού (27%, >65 ετών, έναντι 13,3% για το σύνολο της χώρας), ενώ οι απομονωμένες υποπεριοχές (Μαραθάσα) και κοινότητες (Βόρεια Πιτσιλιά Λευκωσίας), συνεχίζουν να χάνουν τον πληθυσμό τους.

Διοικητική Οργάνωση

Διοικητικά η Περιοχή Τροόδους διαμοιράζεται σε δύο Επαρχίες, της Λευκωσίας και της Λεμεσού¹. Η τοπική διοικητική δομή λειτουργεί μέσω του συστήματος κοινοτήτων (Δήμοι δεν υπάρχουν στην περιοχή). Ωστόσο, την περιοχή Τροόδους συγκροτούν οκτώ υποπεριοχές με διακριτά γεωγραφικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Από αυτές, οι έξι θεωρούνται ιστορικές, ενώ αυτές της Ορεινής Μόρφου – Ασίνου και των Ορεινών Θερέτρων αποτελούν σχετικά πρόσφατα δημιουργήματα. Στους πίνακες που ακολουθούν απεικονίζονται:

α) Οι οκτώ υποπεριοχές, με βάση τον αριθμό κοινοτήτων τους και τη διοικητική τους ένταξη, τον πληθυσμό τους και την έκτασή τους.

Ιστορική περιοχή	Αριθμός Κοινοτήτων	Διοικητική Υπαγωγή	Πληθυσμός 2011	Έκταση (τ.χλμ.)
Κρασοχώρια – Αμπελοχώρια	28	Λεμεσός	7.553	311,4
Σολέα	17	Λευκωσία	4.983	165,4
Νότια Πιτσιλιά	11	Λεμεσός	4.571	98,8
Ορεινή Μόρφου -Ασίνου	9	Λευκωσία	2.709	156,7
Βόρεια Πιτσιλιά	17	Λευκωσία	2.660	202,5
Κουμανδάρια	14	Λεμεσός	2.536	149,9
Μαραθάσα	14	Λευκωσία (8) Λεμεσός (6)	1.523	313,3
Ορεινά Θέρετρα Λεμεσού	5	Λεμεσός	1.160	78,8
Σύνολο Περιοχής	115	–	27.695	1476,8

β) Αναλυτικά τα ονόματα των κοινοτήτων ανά υποπεριοχή και γεωγραφικές περιοχές².

Πίνακας 2.: Κοινότητες ανά ιστορική περιοχή

Πιτσιλιά Λευκωσίας	<u>Περιοχή Μαχαριά:</u> Γούρρι, Φικάρδου, Λαζανιάς, Φαρμακάς, Καμπί <u>Περιοχή Α:</u> Απλίκι, Παλαιχώρι Μόρφου, Παλαιχώρι Ορεινής, Ασκάς, Φτερικούδι <u>Περιοχή Β:</u> Άλωνα, Πλατανιστάσα, Αληθινού, Πολύστυπος, Λιβάδια, Λαγουδερά, Σαράντι
Πιτσιλιά Λεμεσού	<u>Περιοχή Α:</u> Κυπερούντα, Χανδριά, Αμιάντος, Πελένδρι, Δύμες, Ποταμίτισσα <u>Περιοχή Β:</u> Αγρός, Αγρίδια, Άγ. Θεόδωρος Αγρού, Άγ. Ιωάννης, Κάτω Μύλος

¹ Οι Επαρχίες της Κύπρου χαρακτηρίζονται ως επιπέδου LAU 1 ενώ οι Κοινότητες ως επιπέδου LAU 2.

² Ορίζονται ως υποπεριοχές στο εσωτερικό των ιστορικών περιοχών με βασικό χαρακτηριστικό ότι τα όριά τους ταυτίζονται κυρίως με τα όρια των υπολεκανών απορροής και εμφανίζουν δυσκολίες επικοινωνίας και προσπέλασης με τους υπόλοιπους οικισμούς της ιστορικής περιοχής.

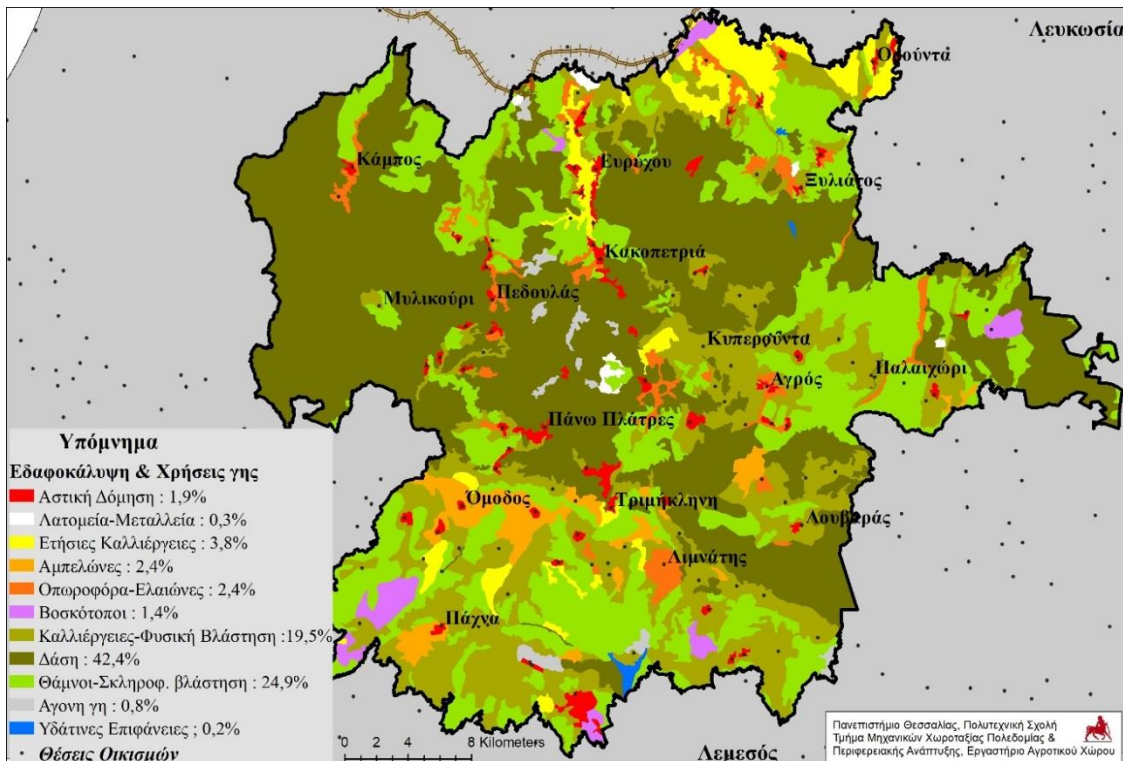
Σολέα	<p><u>Περιοχή Α:</u> Αγ. Θεόδωρος, Κοράκου, Λινού, Φλάσου, Ευρύχου, Κατύδατα, Σινά Όρος, Τεμβριά, Σκουριώτισσα, Γαλάτα, Κακοπετριά, Καλιάνα, Άγιος Επιφάνειος Σολέας</p> <p><u>Περιοχή Β:</u> Σπήλια, Κούρδαλι, Αγία Ειρήνη, Καννάβια</p>
Μαραθάσα	<p><u>Μαραθάσα Λευκωσίας:</u> Δυτική Μαραθάσα (περιοχή Κύκκου): Κάμπος, Μηλικούρι, Τσακίστρα και Κοιλάδα Μαραθάσας: Γερακιές, Καλοπαναγιώτης Μουτουλλάς, Πεδουλάς, Οίκος</p> <p><u>Μαραθάσα Λεμεσού:</u> Πρόδρομος, Λεμύθου, Καμινάρια, Άγιος Δημήτριος, Παλιόμυλος, Τρεις Ελιές (Μέρος Συμπλέγματος Ορεινών Θερέτρων)</p>
Κρασοχώρια	<p><u>Περιοχή Α:</u> Πάχνα, Άγιος Αμβρόσιος, Πάνω Κυβίδες, Κάτω Κυβίδες, Σούνι – Ζανακιά, Άγιος Θεράπων, Βουνί, Ποταμιού, Άρσος, Βάσα, Μαλλιά, Γεροβάσα, Κισσούσα, Δωρά, Λόφου (Σύμπλεγμα Κρασοχωρίων – Αμπελοχωρίων)</p> <p><u>Περιοχή Β:</u> Κοιλάνι, Πέρα Πεδί, Όμοδος (Μέρος Συμπλέγματος Ορεινών Θερέτρων)</p> <p><u>Περιοχή Γ:</u> Τριμίκλινη, Άλασσα, Κουκά, Λιμνάτης, Κορφή, Απεσιά (Μέρος Συμπλέγματος Κούρρη – Ξυλούρικου)</p> <p><u>Περιοχή Δ:</u> Μαθηκολώνη, Παραμύθα, Σπιτάλι, Φασούλα (Περιαστικές Κοινότητες Λεμεσού)</p>
Κουμανδαρία	<p><u>Περιοχή Α:</u> Αγ. Κωνσταντίνος, Αγ. Παύλος, Καλό Χωριό, Ζωοπηγή, Λουβαράς</p> <p><u>Περιοχή Β:</u> Δωρός, Μονάγρι, Συλίκου, Λάνια, Άγιος Μάμας, Γεράσα, Καπηλειό</p> <p>Άγ. Γεώργιος (Μέρος Συμπλέγματος Κούρρη – Ξυλούρικου Αψιού (Στις περιαστικές κοινότητες Λεμεσού)</p>
Ορεινή Μόρφου – Περιοχή Ασίνου	<p>Ποτάμι Ορούντα Βυζακιά, Νικητάρι, Κάτω Κουτραφάς Πάνω Κουτραφάς, Ξυλιάτος, Αγ. Γεώργιος (Καυκάλλου), Αγ. Μαρίνα Ξυλιάτου</p>
Ορεινά Θέρετρα	<p>Πλάτρες, Κάτω Πλάτρες, Μανδριά, Φοινί, Μονιάτης (Μέρος Συμπλέγματος Ορεινών Θερέτρων)</p>

Αυτές οι υποπεριοχές δεν εκπροσωπούνται διοικητικά από το υφιστάμενο σύστημα. Στην πραγματικότητα, η ενιαία εκπροσώπηση της περιοχής δεν υφίσταται, παρά μόνο μέσω των Επάρχων. Υπάρχουν δύο τοπικές Αναπτυξιακές Εταιρείες, τη λειτουργία των οποίων επηρεάζουν αρνητικά οι μη ξεκάθαρες σχέσεις με τις ΑΤΑ και το έλλειμμα οργάνωσης στον επαγγελματικό τομέα.

Φυσικογεωγραφικά Στοιχεία

Η περιοχή του Τροόδους παρουσιάζει ποικιλόμορφο ανάγλυφο, με γενικό χαρακτηριστικό τις βαθιές κοιλάδες κυρίως, με ομαλές πλαγιές, ενώ διαθέτει πυκνό υδρογραφικό δίκτυο. Αποτελεί τη δεξαμενή πολύ σημαντικών φυσικών πόρων για το νησί, με προεξάρχον το νερό. Οι βροχοπτώσεις φθάνουν μέχρι και 1000 χιλιοστά στις ψηλότερες περιοχές, ενώ σε υψόμετρα άνω των 1000 μ. σημειώνονται χιονοπτώσεις κάθε χειμώνα.

Στην περιοχή κυριαρχεί η φυσική βλάστηση, ενώ νησίδες καλλιεργειών εμφανίζονται σε κοιλάδες. Πιο εκτεταμένες ετήσιες καλλιέργειες υπάρχουν στο βορειοδυτικό πεδινό τμήμα, και ειδικότερα στην ευρύτερη περιοχή της ορεινής Μόρφου. Αντίθετα, στο νότιο τμήμα της περιοχής εκτείνονται αμπελώνες καθώς και φυσικοί βοσκότοποι. Στον παρακάτω χάρτη αποτυπώνονται οι καλύψεις – χρήσεις γης με τα αντίστοιχα ποσοστά (%), που καταλαμβάνουν.

Εικόνα 2 Κατηγορίες κάλυψης γης Corine 2012 με τα αντίστοιχα ποσοστά

Εκτός από τη χωρική κατανομή των καλύψεων – χρήσεων γης, στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η έκταση που αυτές καταλαμβάνουν οι διάφορες κατηγορίες χρήσεων σε δεκάρια, με τα αντίστοιχα ποσοστά τους στο σύνολο της περιοχής του Τροόδους.

Πίνακας 3. Κάλυψη – χρήσεις γης

Είδος Εδαφοκάλυψης	Έκταση κάλυψης σε δεκάρια	Ποσοστό κάλυψης % της περιοχής μελέτης
Αστική Δόμηση	27.836	1,9
Λατομεία – Μεταλλεία	4.388	0,3
Ετήσιες Καλλιέργειες	56.189	3,8
Αμπελώνες	36.062	2,4
Οπωροφόρα-Ελαιώνες	36.070	2,4
Βοσκότοποι	20.263	1,4
Καλλιέργειες & Φυσική Βλάστηση	288.301	19,5
Δάση	626.818	42,4
Θάμνοι-Σκληροφ/κή Βλάστηση	367.587	24,9
Άγονη γη	11.720	0,8
Υδάτινες Επιφάνειες	2.617	0,2
Σύνολο	1.477.851	100

Πηγή: ίδια επεξεργασία χάρτη Corine 2012

Η περιοχή διαθέτει ένα ποικιλόμορφο οικοσύστημα και σημαντική δασοκάλυψη (κρατικά δάση: Τροόδους, 110 Km², Πάφου (700 Km²), Αδελφοί, Μαχαιρά (60,6 Km²) και Λεμεσού, τέσσερις Περιοχές Προστασίας της Χλωρίδας και Πανίδας. Το μεγαλύτερο μέρος του Δάσους Τροόδους (90 Km²), κηρύχθηκε εθνικό πάρκο, με κύρια λειτουργία την αναψυχή του κοινού.

Τα παραπάνω διαμορφώνουν ένα διακριτό και ποικιλόμορφο φυσικό τοπίο (καταρράκτες, κοιλάδες, ποτάμια, μικρά φράγματα και φυσικά τοπία, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα). Η περιοχή χαρακτηρίζεται επίσης, ως το κέντρο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, διαθέτοντας μεγάλο αριθμό εκκλησιών, μοναστηριών, ξωκλησιών και άλλων μνημείων. Επτά από τις δέκα εκκλησίες οι οποίες έχουν ενταχθεί στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, βρίσκονται στην περιοχή.